

Sygn. akt III AUa 1313/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Szyburska-Walczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Stanisława Kubica SSA Barbara Staśkiewicz
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku R. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

przy udziale zainteresowanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji R. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 17 lipca 2012 r. sygn. akt IX U 937/12

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 kwietnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił wszczęcia postępowania dotyczącego ponownego ustalenia prawa R. Z. do podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w okresie od 1 kwietnia 2006 r. do 11 marca 2008 r. u płatnika składek (...) Sp. Z o.o. z siedzibą w K., rozstrzygniętego prawomocną decyzją odmowną z dnia 1 czerwca 2010 r.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł R. Z., domagając się objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tytułu pracy nakładczej w spornym okresie. W uzasadnieniu odwołujący powoływał się na nowe okoliczności i dowody, to jest

dokumentację związaną z zatrudnieniem wnioskodawcy przy pracy nakładczej, a które nie były znane organowi rentowemu w dniu wydawania decyzji odmownej.

Strona pozwana - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wnosił o oddalenie odwołania powołując się na okoliczność, że kwestia podlegania wnioskodawcy ubezpieczeniom rozstrzygnięta została prawomocnym wyrokiem sądowym a ponadto odrzucona została prawomocnie skarga o wznowienie postępowania w sprawie oddalającej odwołanie R. Z. od decyzji z dnia 1 czerwca 2010 r.

Wyrokiem z dnia 17 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu Sąd Ubezpieczeń Społecznych, przy udziale zainteresowanego (...) Sp. Z o.o. z siedzibą w K., oddalił odwołanie R. Z..

Sąd ten ustalił, że R. Z. prowadzący od 31 grudnia 1998 r. działalność gospodarczą zawarł w dniu 1 kwietnia 2006 r. z firmą (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K., której następcą prawnym jest spółka (...) SA umowę o pracę nakładczą i z tego tytułu zgłoszony został do ubezpieczeń. Za cały rok 2006 osiągnął z tytułu pracy nakładczej wynagrodzenie brutto w kwocie 218,15 zł, za rok 2007 – 336 zł, za rok 2008 – 140 zł. Wykazywana przez płatnika podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynosiła od 4,43 zł miesięcznie, do 32,43 zł miesięcznie. Decyzją z dnia 1 czerwca 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że R. Z. nie podlegał ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę nakładczą zawartą z płatnikiem (...) Sp. Z o.o. z siedzibą w K.. O toczącym się postępowaniu zawiadomiony został także nakładca. Odwołanie R. Z. od wymienionej decyzji oddalone zostało wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 10 października 2010 r. sygn. akt IX U 903/10 a apelacja wnioskodawcy od tegoż orzeczenia oddalona została wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 14 kwietnia 2011 r. sygn. akt III AUa 142/11.

Skarga o wznowienie postępowania w tej sprawie odrzucona została postanowieniem Sądu Okręgowego we Wrocławiu sygn. akt IX U 2247/11 w dniu 27 stycznia 2012 r.

Wnioskodawca w toku postępowania odwoławczego przedłożył dowody w postaci m.in. umowy o pracę nakładczą, regulaminu pracy nakładczej, raportów, formularzy podatkowych.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za nieuzasadnione.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 83 a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności, istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Celem postępowania w tym przedmiocie jest podważenie obiektywnie wadliwej decyzji ZUS, co nie może nastąpić w trybie odnoszącym się do postępowania sądowego. Sąd I instancji zaznaczył, że wnioskodawca przez cały etap postępowania przed organem rentowym i przed sądami obydwu instancji konsekwentnie realizował uprawnienie do podważenia decyzji organu rentowego a stroną tych postępowań była spółka (...). Bez znaczenia są więc znane organowi rentowemu dokumenty w postaci umowy o pracę nakładczą, regulaminu, raportu z wykonanej pracy, formularza PIT – które potwierdzają jedynie uprzednio ustalone fakty. Natomiast pozostałe dokumenty nie mają w ogóle znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu orzeczenia wskazał także, że nie zachodziły podstawy do wnioskowanego przez R. Z. wstrzymania wykonalności zaskarżonej decyzji.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją R. Z. wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Apelacja zarzuca zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa procesowego: art. 227, art. 232 i art. 233 § 1 kpc przez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i nieprzeprowadzenie wnikliwego, merytorycznego postępowania dowodowego. W uzasadnieniu apelacji R. Z. ponownie przytaczał argumenty, przemawiające-zdaniem apelującego – za przyjęciem, że w spornym okresie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu świadczenia pracy nakładczej.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, jednakże z innej przyczyny niż przyczyny wymienione przez apelującego.

Spór w sprawie ogniskował się wokół problemu, czy w przypadku zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, która winna opłacać składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od kwoty deklarowanej, nie niższej jednak niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale /art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym sporem/ a która zawarła umowę o wykonywanie pracy nakładczej, osoba ta może na swój wniosek, dobrowolnie zmienić tytuł ubezpieczenia /art. 6 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 9 ust. 2 ustawy systemowej/ i opłacać składki, których podstawę stanowi przychód z pracy nakładczej / art. 18 ust. 1 ustawy/ bez względu na wysokość uzyskiwanego z tytułu tej pracy przychodu. Dodatkowo zauważyć trzeba, że obowiązujące w okresie objętym sporem przepisy nie ustanowiły w przypadku pracy nakładczej obowiązującego minimum ustawowego podstawy wymiaru składek z wybranego albo zmienionego tytułu ubezpieczeń.

Bezspornym jest, że kwestia ta została już prawomocnie rozstrzygnięta, czego zdaje się nie dostrzegać wnioskodawca, a rozpoznawana sprawa dotyczy odwołania od decyzji odmawiającej wszczęcia postępowania dotyczącego ponownego ustalenia prawa R. Z. do podlegania ubezpieczeniom z tytułu pracy nakładczej w okresie objętym już prawomocnym rozstrzygnięciem sądu. Słusznie zatem sąd I instancji analizował, czy w sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 83 a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

Jednak w tym miejscu należy zaznaczyć, że postępowanie przed sądem pierwszej instancji dotknięte zostało nieważnością, którą to okoliczność Sąd Apelacyjny obowiązany był wziąć pod uwagę z urzędu. Zgodnie z art. 378 § 1 kpc sąd II instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Skarżący nie musi więc nawet wykazywać związku przyczynowego między uchybieniem procesowym powodującym nieważność postępowania a wynikiem sprawy. Nie bada też tej kwestii sąd rozpoznający apelację. W grupie poważnych i rażących wadliwości postępowania przed sądem I instancji, skutkujących nieważnością i będących skutkiem uchybień ze strony sądu, przepis art. 379 pkt 5 wymienia sytuację, kiedy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Przyjmuje się, że pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw polega na tym, że strona na skutek wadliwości procesowych sądu nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach, przed wydaniem wyroku w danej instancji /tak Sąd Najwyższy sygn. akt II CR 155/74/. Nie ma wątpliwości co do tego, że pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w procesie stwarza sytuację, w której sąd nie powinien przystępować w ogóle do ostatecznego, merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Taka sytuacja ma miejsce, gdy sąd zaniecha obowiązku wynikającego z art. 477¹¹ kpc. Przepis art. 477¹¹ § 1 stanowi, że stroną w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest między innymi zainteresowany. Zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy (art. 477 § 2 kpc). W przypadku zainteresowanego decyzja organu rentowego, jakkolwiek skierowana do innych podmiotów, swoją treścią wpływa na jego prawa lub obowiązki tak, że ma on interes prawny w uzyskaniu konkretnego orzeczenia sądowego. Sąd prowadzący sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych, powinien ustalić, czy przedmiot tego postępowania wskazuje, iż określona osoba powinna w danym wypadku korzystać ze statusu prawnego zainteresowanego. Sąd Okręgowy we Wrocławiu nie zwrócił uwagi, że w sprawie sygn. akt IX U 903/10 a następnie III A Ua 142/11 zainteresowanym podmiotem była (...) SA nie zaś (...) Sp.z o.o. (odpisy wyroków k 91- 92 akt organu rentowego). Sąd zaniechał zatem obowiązku wynikającego z wymienionych przepisów, poprzestając na powtórzeniu za organem rentowym, że zainteresowanym jest (...) Sp.z o.o. bez wyjaśnienia czy decyzja organu rentowego swoją treścią wpływa na prawa i obowiązki drugiego z płatników. Nadto w protokole rozprawy z dnia 17 lipca 2012 r. odnotowano, że zainteresowany nie stawił się – „...z relacji poczty wynika, że nie zostało podjęte w terminie”, podczas gdy z adnotacji poczty wynika, że pod wskazanym adresem adresat jest nieznanym (k. 25).

W konsekwencji przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy sąd I instancji winien uporządkować kwestie procesowe, wezwać do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego (...) SA z siedzibą w T., która – jak wynika

choćby z pisma kierowanego do wykonawców pracy nakładczej z 20 marca 2008 r. (k. 51) wstąpiła w miejsce spółki (...) a także ustalić czy decyzja dotyczy także nadal praw lub obowiązków spółki (...). Dopiero po dokonaniu tych czynności sąd I instancji oceni czy w rozpoznawanej sprawie ma zastosowanie art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny z mocy art. 386 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

R.S.